

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 10 . OKTOBER 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

ORANA KONSERVES A/S Vibeholmsvej 26 - Glostrup
FREDERIKSBORG AMTS SPARE- OG LAANEKASSE
AKTIESELSKABET HILLERØD OG OMEGNS BANK
AKTIESELSKABET HILLERØD LANDBOBANK
JULIUS LARSEN & SØN Slotsgade 32 - Hillerød
CHR. BØRSCH Hillerød
C. NORDLUNDES BOGTRYKKERI Slotsgade 3 - Hillerød
BIO CAFEEN Hillerød
J. P. JENSEN Tømremester Telefon 615 - Køge
RADIO-HUSET Nørregade 35 - Køge
SLIVSGAARD Saxkjøbing
LYHNE Saxkjøbing
SVEND HENRIKSEN Urmager og guldsmed Aakirkeby
NORDBORNHOLMS TURISTBUREAU Sandvig — Telf. Allinge 1
RØNNE OG OMEGNS PAKHUSFORENING

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 10—15).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.

Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Søgårdsvej 26 A, Gentofte.

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Det er min pligt at sørge for, at Danmark ikke een gang til løbes over ende, sagde Montgomery, da han i 1951 besøgte Danmark. Vi ser ham her ved modtagelsen på Kastrup flyveplads.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10-15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30-18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD:

	Side
Tyskland tøver stadig	155
Kammeraternes Hjælpefond samlere alle kammeraterne	157
Det danske politi ikke repræsenteret	157
Dansk-norsk møde i Oslo	159
Dagbogsblade	159
Befrieren Montgomery	163
Mellerup om festlige og farlige tider	164

Tyskland tøver stadig med svaret på erstatningskravet

Uden en tilfredsstillende ordning ingen normalisering i forholdet mellem landene

Der er blandt såvel danske som norske ex-fanger en udbredt utilfredshed med den tøven, som man fra tysk side udviser med henblik på at efterkomme de rejste erstatningskrav.

Det er, som om man fra tysk side ikke rigtig vil erkende den situation, landet står i til udlandet. Man håber måske, at glemselens slør vil lægge sig over de forhold, det drejer sig om at råde bod på.

Ingen tysker kan dog have undgået at lægge mærke til den aversion, han møder i de tidligere besatte lande. Noget sådant kan der bødes på gennem fornuftige erstatningsordninger, og dette vil igen have en meget stor betydning for den mellempfolkelige forståelse på længere sigt.

De politiske fangers erstatningskrav er af en sådan art, at noget tilsvarende aldrig har været behandlet i en fredstraktat. Det er ikke alene det, at sådanne krav aldrig har været rejst, men fremfor alt det, at gerningerne af den pågældende art og omfang aldrig i historisk tid har været begået af nogen civiliseret nation. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at have ordnet sådanne ting, inden de egentlige fredstraktater, hvis hele atmosfære herigennem bliver langt renere.

Sagen har således en ret alvorlig karakter og et ret betydeligt omfang. At man også i Norge tillægger den stor betydning fremgår bl. a. af, at norske dagblade til stadighed omtaler sagen.

I det norske storting bliver der jævnligt rettet forespørgsel om, hvordan forhandlingerne forløber. Dette var således

tilfældet onsdag den 15. oktober, da medlem af stortinget Olav Hordvik fra partiet Venstre, der modsvarer Det radikale Venstre i Danmark, rettede følgende forespørgsel til udenrigsminister Halvard Lange: Vil der fra norsk side blive gjort noget for at få et endeligt svar fra Tyskland om erstatningspørgsmålet til politiske fanger?

Udenrigsministeren sagde i sit svar, at man fra tysk side omkring den 26. marts i år havde stillet et svar i ud-sigt i løbet af et par måneder. Ministeren havde da håbet på et svar i maj måned, men da dette ikke indløb, har sagen ved flere lejligheder af den norske ambassade været taget op overfor de tyske myndigheder. I midten af juli blev det fra tysk side underhånden meddelt, at sagen skulle forelægges for den tyske udenrigsminister engang i første halvdel af august, men at noget svar næppe kunne ventes før engang i september.

Sagen har flere gange været genstand for drøftelser mellem repræsentanter for de 8 lande, som deltager i fællesaktionen, og efter hvad jeg har grund til at tro, vil en rykkernote fra disse lande blive overleveret Forbundsregeringen en af de første dage.

Ministeren understregede, at dette problem er en belastning i forholdet mellem vore to lande. Denne belastning bliver alvorligere jo længere en tilfredsstillende erstatning lader vente på sig. Den utålmodighed, som er kommet til udtryk på forskellig måde i norsk opinion er derfor efter min mening forståelig og berettiget. Norge har, lige siden Forbundsrepublikken fik sin selvstændighed, ar-

**LUMEX
RÖNTGEN**

Pedersen & Schmidt
FREDERIK D. VII GADE 13
KÖBENHAVN N.

**K. & V.
CLICHÉ**
Sveasvej 10 - København V.

BECKMANN & JØRGENSEN
Dampfærgevej 23 - København Ø.

**HUSQUARNA-FABRIKERS
GENERALDEPOT**
v. H. Rothenborg A/S
Nikolai Plads 23 K.

A. JOHANSEN
Telefon *14525
Halmtorvet 13 - København V.

**A/S ARB. BRØDFABRIK
SKIVE**

THORSTEN PEDERSEN & SØN
AUSTIN - TRIANGEL
Telefon Skive 82

KINO
Silkeborg

PETER JESSEN A/S
Silkeborg

ERIK MALLING
International transport og spedition
Chr. IX's Gade 7 København K.

A/S OVE HAUGSTED
Sankt Annæ Plads 26 København K.

CHR. ANDERSEN
Tria 3301 - 02
Østerbrogade 6 København Ø.

**AGENTURFIRMAET
ELVIN DAHL**
Dampfærgevej 8 — København Ø.

G. MATTHISSEN & CO.
Amerikavej 20 — København V.

**BANKEN FOR RINGE OG OMEGN
AKTIESELSKAB**

SKIVE TØMMERHANDEL A/S

AUTOMOBILFORRETNINGEN „VULKAN“
Aut. General Motors forhandler
Skive — Telefon 1301

**SALLING MARGARINE-
FABRIK & ÆGKSPORT**
Telefon Skive 749

A/S JACOB JENSEN & CO.
Tricotagefabrik
Hammerum

TRØSTRUP TEGLVÆRK
Videbæk Telefon 22 og 168

PLOVFABRIKKEN SKJOLD A/S
Telefon Lind 4 Lind pr. Herning

O. H. BERTELSEN
Tricotagefabrik
Nybo

**A/S GRINDSTED
AUTOMOBILFORRETNING**
Aut. G. M. forhandler

Kammeraternes Hjelpefond

samlers ALLE kammeraterne fra livet bag pigtråden

Manende ord af fondens formand, konsul Kaj V. Dahl om sammenholdet til gavn for de nødlidende kammerater

Bestyrelsen for Kammeraternes Hjelpefond holdt lørdag den 4. oktober sit ordinære halvårslige møde i Admiral Gjeddes gård, St. Kannikestræde 10.

Formanden, konsul Kaj V. Dahl bød velkommen til det 25. bestyrelsesmøde og oplyste, at fondens medlemstal nu var 890. Der er ialt behandlet 1286 hjælpesager, hvoraf 209 er afslået og 38 er henvist til Frihedsfonden.

Der er ydet kammeratskabshjælp til 772, lån til 62, kautionslån til 4, studielegater til 63 og ydet 147 invalidelegater.

Feriehjemmet på Kegnæs har været fuldt belagt fra forår til efterår, og der vil nu blive udført en del tiltrængte reparationsarbejder, blandt andet en delvis fornyelse af taget.

På 10-års-dagen for Folke Bernadottes død den 17. sept. nedlagde fonden en stor krans med blomster i ef-

bejdet for at fremme et venskabeligt forhold til det tyske folk.

Der er ingen tvivl om, at det uløste erstatningsproblem har været og er den største hindring i dette arbejde. Intet vil mere medvirke til at gøre grundlaget trygt for et virkeligt godt forhold mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Norge, end om de tyske myndigheder giver en rummelig erstatning til de nordmænd, som blev udsat for umenneskelig behandling under okkupationen. Regeringen har fulgt denne sag med den største opmærksomhed og vil også i fremtiden gøre, hvad den kan for at opnå et tilfredsstillende resultat i denne sag. Udenrigsministeren blev derefter spurgt, om han kunne tænke sig at gå andre veje, hvis de direkte forhandlinger ikke førte til noget tilfredsstillende tilbud.

Lange: Jeg ønsker ikke at svare på et hypotetisk spørgsmål.

terårets farver og bånd i svenske og danske farver ved Helligåndskirken. En tilsvarende krans var nedlagt ved mindestenen i Krusaa.

Formanden sluttede med følgende appel:

Der findes endnu en del kammeratskabssammenslutninger, men K. H. er den eneste sammenslutning, der samler alle, der var i tyskernes vold. Derfor gentager jeg: Lad os fremdeles holde sammen!

Mange sætter deres lid til os. Man regner med os, og vi må ikke skuffe dem, så længe der bevislig er brug for os. Vor fundats sætter en grænse for vor virketid, og den må selvfølgelig overholdes, men lad os endnu hjælpes ad et betragteligt stykke tid til at leve op til vort formål og udføre vort arbejde for vore nødlidende kammerater, der stoler på os, det arbejde, man venter af os, og som giver os alle hver især en stor og dyb tilfredsstillelse.

Redaktøren af fondens blad Pigtraad, overlærer Johs. Fosmark, aflagde beretning om bladets redaktion. I forståelse med hans ønske valgtes et redaktionsudvalg, der kom til at bestå af pastor Poul Riis, bibliotekar O. Leth samt bankfuldmægtig Olav Holst.

Bladets forretningsfører, arkitekt Kornbeck aflagde beretning om den økonomiske side ved bladet.

Fondens kasserer, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen gav en oversigt over regnskabet sammenlignet med samme periode i 1957. Det fremgik af denne oversigt, at der er sket en nedbringelse og omlægning af udgifterne.

Lederen af fondens kontor, arkitekt H. Kornbeck fremlagde planer om et 15-års stævne for vore skadelidte kammerater fra besættelsestiden. Det skal finde sted i sommeren 1960 i Aarhus og Horsens og omfatte

samvær, besøg i Den gamle By, på frihedskollegiet og i Horsens. Man regner med en tilslutning på 300.

Mødet gik ind for ideen, og til at arbejde videre med sagen nedsattes et udvalg, der kom til at bestå af konsul Kaj V. Dahl, tandteknikermester Leo Kæraa, arkitekt H. Kornbeck samt overlærer Johs. Fosmark. Udvalget skal iøvrigt suppleres med stedlige medlemmer, altså interesse-rede i Horsens og i Århus.

Der behandlede iøvrigt yderligere to vigtige sager, hvorom der vil blive redigeret nærmere i løbet af kortere tid.

Der behandlede 7 hjælpesager. Forretningsudvalget genvalgtes.

Formanden for erstatningsudvalget, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen redegjorde til slut for den situation, der i øjeblikket tegner sig for erstatningskravet til Tyskland.

Det danske politi var ikke repræsenteret i Buchenwald

Organisationens formand siger her, hvad grunden var

Indvielsen af det store monument i Buchenwald fandt sted den 16. september. Når vi i Danmark nævner ordet Buchenwald tænker vi på det danske politi, der er samlet i fangeforeningen Buchenwald-Klubben, Danmarks største fangeorganisation, men denne var ikke repræsenteret.

Mange har bedt os bringe den redegørelse for forholdet, som Buchenwald-Klubbens formand, overpolitibetjent S. Julsgaard Larsen gav i Aktuelt Kvarter på selve indvielsesdagen.

Julsgaard Larsen sagde:

For danske kan navnet Buchenwald kun forbindes med dansk politi. 2000 politimænd blev den 19. september 1944 ført dertil — anholdte efter tilfældighedernes princip på grundlag af den tyske besættelsesmagts irritation over det samlede politis passive modstand.

Mange politimænd fandt deres død under opholdet i rædselslejren, mange døde efter hjemkomsten, og i årene, der er forløbet siden deportationen, har død og sygdom til stadig-

MØLLER JENSEN

HERNING - TELF. 580

RADIO — FJERNSYN**BETONVAREFABRIKEN
ALFA**

Møllergade 24 - Herning

A/S ERIK JENSEN Konfektionsfabrik
Herning - Telefon 536**HERNING****LINNEDFABRIK****TJØRRING STRØMPE- OG
TRICOTAGEFABRIK**

Tjørring pr. Herning

TJØRRING MASKINSTRICKERI

Tjørring pr. Herning

**OTTO JENSEN'S
FARVEHANDEL A/S**

Herning - Telefon 234 - 894

IKAST SKAANERFABRIK Anna Mikkelsen
Ikast**WILLIAM LARSEN**Møbelforretning og maskinsnedkeri
Ikast**IKAST
VULKANISERINGSANSTALT**

v/ E. Madsen, Østergade 26

IVER JENSEN**TRIKOTAGEFABRIK****IKAST****TELEFON 172****CARL F. NIELSEN**

HERNING

MIDTJYDSK KONFEKTIONSFABRIK

Th. Nielsensgade 94 — Herning

Aktieselskabet**SKANDINAVISK KEDELFABRIK**

Herning

MIDTJYDSK BRØDFABRIK

v. Marius Iversen — Herning

Aktieselskabet**HERNING TRÆLASTHANDEL****HANS JENSENS EFTF.**

Tricotagefabrik

Ikast — Tlf. 624

POUL CHRISTENSEN

Tlf. 57

Tricotagefabrik

Ikast

R. B. BURCHARDT NIELSEN & CO. A/S Tlf. 2 34 00 — Løvenørnsgade — Horsens
Auto-reservedele en gros — Cylinderudboringsfabrik**HORSENS TRÆLASTHANDEL**

Aktieselskab

GARAGEKOMPAGNIET A/S Aut. G. M. forhandler
Horsens

hed tyndet ud i rækkerne — sygdom, hvortil spiren for os bedrevende utvivlsomt er lagt i den skrækkelige lejr.

Vore kammeraters aske er forlængst hjemført — vi bekranser deres grave og holder andagt til deres minde, så længe vi lever. De repræsenterer enhver af os — for intet fysisk eller psykisk værn beskyttede mod dødens høst.

Da vi i sin tid kom hjem til det jublende Danmark, var det altoverskygende håbet — håbet om en bedre verden, nu da det onde var knust. For os har det været nærliggende i skrift og tale at kæmpe for koncentrationslejrenes undergang. Arenes udvikling med nervekrig og undertrykkelse har beskæmmet håbet.

Det er tilfredsstillende for os at vide, at Buchenwald-lejren er jævnet med jorden. En mindepark af gigantisk format dækker stedet, hvor ufattelige lidelser har knækket og udslettet utallige, og hvor utrolig bestialsk adfærd sad i højsædet.

Selvom jeg på baggrund af vores horrible oplevelser finder, at man i stedet for turistattraktive monumenter burde anbringe milevidt synlige, manende skamstøtter over de sløfede koncentrationslejre — skamstøtter, som intet land fremover ville udsætte sig for at få anbragt i dets midte, så underkender jeg ikke det smukke i tanken.

Danske politimænds navne er sammen med titusinder af andre indristede i murene i nationernes gade, der udgør et led i det monumentale bygningsværk over Buchenwald nu.

Måtte så disse navne og hele den kolossale opbygning omkring dem give stof til eftertanke for vore slægtled og dem som følger og bidrage til, at koncentrationslejre må blive et ukendt begreb over den ganske jord — ja, så ringer Buchenwalds klokke i dag ikke forgæves.

KRUSAA

Planeringsarbejderne i Krusaa ved Bernadotte-stenen er godt igang. Skråningerne er ryddet, og det hele vil komme til at tage sig rigtig godt ud efterhånden.

Gudmundsen-Holmgreen vil i løbet af vinteren formentlig være så langt fremme med sit arbejde med statuen

af Bernadotte, at man ret snart derefter kan tage stilling til dens endelige anbringelse.

Da amtet har påtaget sig vedligeholdelsespligten over arealet, er det tilskødet Aabenraa amt. Arealet er stillet til rådighed overfor Bernadotte-komiteen af Statens Jordlovsudvalg.

Statuen placeres ved den gamle hovedvej, hvoraf en mindre strækning med brostenene bliver liggende til minde om besættelsesårenes begivenheder.

Det var ad denne vejstrækning, at først den tyske hær trængte ind i Danmark, at fem år senere danske og norske fanger vendte hjem fra koncentrationslejrene og at endnu senere i det begivenhedsrige år 1945 de mange døde frihedskæmperes kister førtes hjem. Den tilbageblivende lille stump af den gamle hovedvej skal minde om alt dette.

FRA DACHAU-KLUBBEN

Medlem af Dachau-Klubbens bestyrelse, Peter Aadal, har fra 1. sept. overtaget stillingen som overlærer på Bråskovgård.

Aadal gjorde i nogle år tjeneste ved politistationen i Svendsgade, uddannede sig som lærer, og efter nogen virketid i København har han altså nu rykket sine telpæle op og er gået ind til et andet og meget vigtigt samt krævende arbejde.

BUCHENWALD BOX 8

samlers sine medlemmer til en sammenkomst i restaurant Grønningen fredag den 7. november kl. 18.

Respekten for menneskerettighederne er baggrunden for erstatningskravet mod Tyskland

Vellykket dansk-norsk aften

Redaktøren af Pigtraad, overlærer Johs. Fosmark, talte tirsdag den 14. okt. i Grini-Klubben i Oslo ved et velbesøgt møde. Indbydelsen lød på, at han skulle causere om de danske fangeorganisationer efter krigen og frem til i dag „og med denne virksomhed som baggrund fortelle os hvordan dere grejer å lage et så solid og interessant fangeblad som Pigtraad faktisk er.“

Som et led i foredraget oplæste taleren en hilsen til nordmændene, som formanden for Kammeraternes Hjelpe-

fond, konsul Kaj V. Dahl havde medsendt. Hilsenen blev besvaret med sponstant bifald.

Den efterfølgende forhandling blev ledet af overingeniør Leif Nordstrand. Han slog fast, at i Norge havde den nationale linje altid haft prioritet fremfor den internationale.

Disponant Ulf Knutzen lagde stor vægt på det intime samarbejde med de danske fangekammerater. Vi må i erstatningskravet til Tyskland føre diskussionen så grundigt, at vi når frem til enighed. Kampen for erstatningerne er en integrerende del af respekten for menneskerettighederne. Vore to lande har her en historisk opgave.

Dagbogsblade

23/9.

„Panzer-Meyer“ er bange for SS's „gode rygter“

Over 1.000 tidligere medlemmer af „Våben-SS“ var forleden samlet til kongres i Rensborg. Blandt dem var tidligere generalmajor i SS, Meyer, kendt som „Panzer-Meyer“. Han klagede over, at der i Vesttyskland var en tilbøjelighed til at forvanske de historiske kendsgerninger i den grad, at „Våben-SS“ tilsidst måtte se sig fremstillet „som en brutal morderbande“. „Folkeligt set“ var de processer, der i den senere tid var blevet ført mod tidligere SS-soldater, således mod Sepp Dietrich, en ulykke, fordi de vakte „forfølgelsesvanvid og hævnerrighed“.

23/10.

Sachsenhausen-proces

To tidligere SS-officerer fremstillet i dag i Bonn for retten, sigtet for krigsforbrydelser. De har enten hver for sig eller i fællesskab myrdet over 11.000 fanger i koncentrationslejren Sachsenhausen under den sidste verdenskrig.

De to er „Eiserne Gustav“, alias Gustav Hermann Sorge, der er 47 år gammel, og Wilhelm Karl Ferdinand Schubert, også kaldet „Pistol-Schubert“, som nu er 41 år gammel. Oprindeligt var der også en tredje anklaget, Martin Knittler, men denne begik for et par måneder siden selvmord i fængslet, 42 år gammel.

HORSENS
LANDBOBANK A/S

RUDOLF ZEEBERG
Vejlevej 14 — Horsens
Tlf. (066) 2 43 44

HORSENS BANK
Aktieselskab

HORSENS PERSIENNEFABRIK
v. Otto Henriksen
Smedegade 80 — Horsens

TEGLVÆRKERNES
SALGSKONTOR
Horsens

JACOB LAURIDSENS
TRIKOTAGEFABRIK A/S
Ikast — Tlf. 298

ANTON SCHRØDER
Aut. installatør
Agerbæk — Tlf. 44

PAPUGAS BUSLINIER
Agerbæk — Tlf. 45

WIGGO KONGSTAD
Fiskebrogade, Ny Havn,
Esbjerg

HANDELSBANKEN I HORSENS
Filial af **AKTIESELSKABET KJØBENHAVNS HANDELSBANK**

Aktieselskabet
N. RAACKMANN — PAPIRVAREFABRIK
HORSENS

BJERRE OG HATTING
M. FL. HERREDERS
SPARE- OG LAANEKASSE
HORSENS

JYDSK POSSEMENTFABRIK
Thorsvang pr. Horsens

A/S FÆLLESBAGERIET
HORSENS

Købmændenes Indkøbscentral
A/S HOKI
Horsens

Gummivarefabriken
JYLLAND A/S
HORSENS

L. H. MORTENSEN & CO.
Kaffe en gros
VEJLE

HENNING PEDERSEN
Esbjerg Værktøjsmagasin

N. P. JENSEN & SØN
Skibsbyggeri — Esbjerg

E. & C.s
Hønsfoderfabrik A/S
ESBJERG

ROUST & NIELSEN
Maskinfabrik
ESBJERG

COLORLUX
Neoneffekt Patent A
P. Skramsgade 9 — Esbjerg

Dagbladet
„SYDVESTJYLLAND“
ESBJERG — TLF. 1863

CENTRALTRYKKERIET
ESBJERG

ANDERSEN & ENGELUND
Norgesgade 51 — Esbjerg

ESBJERG NY
ANDELSMEJERI

BLIKA
JERN- & METALVAREFABRIK
Spangsbjerg Kirkevej 1
Tlf. Esbjerg 62017

E. PEDERSEN
Tømremester
Havnegade 175 — Esbjerg

GL. VARDEVEJS
SKOTØJSREPARATION
v. Chr. Larsen — Esbjerg

AKTIESELSKABET VARDE BANK
ESBJERG AFDELING

MARKEDSKONTORET
ESBJERG

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
CIGAR- & TOBAKSFABRIKER
ESBJERG

T. LAURITZEN's EFTF.
Mæglerforretning
Havnegade 61 — Tlf. 3 & 3005 Esbjerg

B. LETH PEDERSEN
Civilingeniør
Borgergade 34 — Tlf. 3271 — Esbjerg

ESBJERG TRAWLBINDERI A/S
Ny Havn, Esbjerg

VALSEMØLLEN
Aktieselskab
ESBJERG

K. DIDERIKSEN
Spedition — Stevedoring
ESBJERG

A/S ESBJERG JERN & STALFORRETNING

CARL LASSENS EFTF.
Spedition
ESBJERG

<p>P. C. TERLING & CO. ESBJERG</p>
<p>AGRICOLD ESBJERG</p>
<p>RAUN BYBERG's SKIBSBYGGERI A/S ESBJERG</p>
<p>A/S NORDISK SOLAR COMPAGNI Esbjerg afdeling</p>
<p>D. FOK. LYNFROST A/S Dansk Fryse & Kølehus Co. ESBJERG</p>
<p>N. KONGSBAK Fiskebrogade — Esbjerg</p>
<p>ANDERSEN & JENSEN Skibs- & bådebyggeri Gl. Havn — Esbjerg</p>
<p>Rødning Andelsmejeri</p>

<p>BRØDRENE MATHIASSEN Ny Havn — Esbjerg</p>	
<p>O. BERTELSEN Radio — Sendere — Ekkolod Nyhavnsgade 25 Esbjerg</p>	
<p>KJÆR & TRILLINGSGAARD A/S Englandsgade 4 — Tlf. 3145 — Esbjerg</p>	
<p>JOHAN OLSEN & CO. A/S Tlf. 2045 — Bygningsartikler — Esbjerg</p>	
<p>ESBJERG HERMETIKFABRIK A/S</p>	
<p>ALFRED KRABBENHØFT A/S Murerarbejde — Jernbeton — Kloak-arbejde — Letbeton Esbjerg — Tlf. 1054</p>	
<p>A/S BRØDR. NISSEN ESBJERG</p>	
<p>KONTANT JØRGENSEN ESBJERG</p>	
<p>H. H. JESSEN Æblebjerg Frugtplantage Kirkehørup Telefon 95</p>	
<p>GUDERUP SAVVÆRK</p>	<p>GLOBE REKLAME Kongensgade 102 — Esbjerg</p>
<p>P. F. CLEEMANN Skibsmæglerforretning Aabenraa</p>	<p>Aarø Sund Frugtplantage</p>
<p>AXBØL AUTOSERVICE</p>	
<p>BLENNER DAMPVASKERI TØNDER</p>	

Befrieren MONTGOMERY

blev båret i sit arbejde af korsridderånden

Sammenbidt vilje og idealisme i enhver bestræbelse

Redaktør Mogens Bostrup ridser et billede op af den mand, der mere end nogen anden i Danmark umiddelbart efter 4. maj blev hilst som befrieren.

Montgomery — det store feltherrenavn fra den anden verdenskrig og soldaten, som befriede Danmark og betegnede den danske modstandsbevægelse som „second to none“, har trukket sig tilbage som næstkommanderende for NATO-styrkerne, og manden selv og hans usædvanlige skæbne er på denne foranledning påny kommet i verdenspressens søgelys. Også „Pigtraad“ skal benytte anledningen til at berette træk fra en livsskæbne, der er spændende og storladet som en roman.

Bernard Law Montgomery er præstesøn fra Nordirland, og det var hensigten, at han skulle gå i faderens fodspor og blive præst. Men efter at familien en tid havde opholdt sig i Tasmanien, hvor faderen en overgang var biskop, blev beslutningen ændret til, at Bernard skulle gå ind i den engelske arme. Han havde gode forudsætninger derfor, bl. a. fra faderen en idealistisk arv og en stor begejstring for idræt, og fra moderen en

sejg stædighed, som undertiden kunne give sig udslag i en vis arrogance. Han kom på St. Paulsskolen, hvor han på grund af sin dygtighed til enhver form for sport blev en populær skikkelse. Hans kælenavn „Monty“, som han har bevaret gennem hele livet, stammer fra opholdet på denne skole. Efter endt uddannelse på Sandhurst, blev han optaget i Royal Warwickshire-regimentet, og under den første verdenskrig kom han til at gøre tjeneste i de forreste linier. Seks gange nævntes han med hæder i beretningerne, og to gange såredes han alvorligt, før han sendtes hjem som oberstløjtnant. Derefter var han — i mellemkrigsårene — stabsofficer og virkede bl. a. en tid som instruktør ved Camberley og Quetta i Indien. I 1938 blev han generalmajor.

Imidlertid var der sket det tragiske i hans liv, (men en omstændighed, som gjorde ham til fuldblods soldat), at han havde mistet sin hustru, der døde efter 10 års lykkeligt ægteskab. Montgomery var dengang 40 år, og fra det tidspunkt, da hustruen døde, levede Montgomery ene og alene for hæren. Så at sige døgnnet rundt var han beskæftiget med strategiske og militære problemer, og han var usædvanlig faglig veludrustet, da den anden verdenskrig indledtes kort efter, at han var blevet generalmajor.

Det blev Montgomerys hverv at lede den 2. division i det engelske ekspeditionskorps til Frankrig, og han kom til at opleve det franske sammenbrud og de tragiske, men heltmodige kampe ved Dunkerque. Det var ikke så lidt af et tilfælde, at han senere kom til Afrika, hvor han indlagde sig historisk fortjeneste. En anden ge-

neral var udtaget til den opgave at lede den 8. arme i Afrika, men vedkommende blev dræbt ved en flyveulykke undervejs mod Cairo, og ledelsens øjne faldt derefter på Montgomery. Hans udnævnelse til chef for den 8. arme fik ikke alene overordentlig betydning for ham selv og hans livsbane. Den betød intet mindre end et vendepunkt i krigens udvikling.

Situationen var jo noget nær håbløs, da Montgomery trådte til. Tobruk var faldet, og de engelske positioner i Afrika var alvorligt truet, mens Rommel og hans styrker var under march mod den ægyptiske grænse. Nazityskland så den strategiske situation i Afrika i et rosenkær — men så kom vendepunktet med Montgomerys udnævnelse. Montgomery tog øjeblikkelig fat på sin næsten håbløse opgave — som Churchill engang har udtrykt det: „Med sværdet i den ene hånd og bibelen i den anden“. General Alexander blev kaldt til Ægypten for at overtage den øverste ledelse af operationerne i Nordafrika, og Montgomery blev hans armechef. Senere deltog luftmarskal Tedder som bekendt i det fremragende samarbejde, der førte til sejren.

Montgomerys opgave syntes næsten uløselig. Han skulle jo ikke alene kæmpe mod Rommels styrker, men i ligeså høj grad mod naturen med dens ørkenvinde og kvælende sandstorme og endvidere imod de evige forsyningsvanskeligheder. Men han påtog sig opgaven på den eneste måde, der var mulig, nemlig med ukuelig optimisme og ubøjelighed. Under tiltrædelses-konferencen med officererne i ørkenen den 28. august 1942 fastslog Montgomery, at der ikke ville blive tale om tilbagetog under nogen form,

(Afsluttes næste gang)

DACHAU-KLUBBEN

indbyder til kammeratskabsaften tirsdag den 18. november kl. 19.30 i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10.

Programmet omfatter bl. a. forevisning af en interessant film.

Gestapo-fangerens Sjølandsafdeling har møde samme sted den 20. november kl. 20. Medlemmer vil få filmen at se fra den uforglemmelige tur til Oslo. Julefesten holdes den 9. december.

Lord Russell of Liverpool:

Bushido-Ridderne.

Schønbergs Forlag.

Kr. 24,75 — 307 sider.

Da Lord Russell of Liverpool, der var dommer ved Nürnberg-procesen, for nogle år siden udgav bogen om de tyske krigsforbrydelser „Hagekorsets Svøbe“ vakte den berettiget opsigt.

Navnlig var forhistorien prekær for ikke at sige pinlig, idet Lord Russell blev afskediget fra sin post som dommer ved den engelske højesteret, da han ikke ville trække bogen tilbage, men insisterede på at udgive den trods det engelske justitsministeriums modstand.

Nu har Lord Russell samlet et fyldigt og dokumentarisk materiale om de japanske krigsforbrydelser og udgivet dem under titlen „Bushido-Ridderne“.

Bushido er den japanske krigsadels æres- og ridderlighedslove, og når denne titel er valgt, er det en dyb og bitter ironi fra forfatterens side. For er der noget, der ikke er i overensstemmelse med virkeligheden, er det ridderlighed i japanernes krigsførelse; der er hverken ære eller ridderlighed i at torturere eller myrde kvinder og børn eller mishandle krigsfanger.

Bogen er stærk, men nøgtern, og virker derfor dobbelt stærk, når beretning dynges på beretning om, hvorledes japanerne som værdige forbundsfæller til tyskerne systematisk udrydder alle, der kommer dem i vejen. Der findes ikke den forbrydelse, inclusive voldtægt og kannibalisme, som ikke forekommer i den japanske krigsførelse. Alt var sat i system, og iflg. en japansk dagsbefaling af 10. dec. 1944 var det tilladt de japanske soldater at spise kødet af døde allierede (men ikke af døde japanere). Det er en rystende beretning, men den kan ikke undværes, heller ikke på nuværende tidspunkt, hvis man vil forstå den krig, vi har lagt bag os, men ikke har lov at glemme. Den giver os desuden et billede af en mentalitet, som står os fuldkommen fremmed og virker kval-

mende på et sundt tænkende menneske og som en advarsel mod kommende krige.

Bogen må anbefales enhver gammel modstandsmand, der her får en beskrivelse af en fremmed verdens krigsførelse, tillige med at den dækker et hul i dokumentar-skildringen om krigen, som den var.

MOGENS RYEFELT.

MELLERUP HAR ORDET

Politiinspektør Einer Mellerup: I festlige og farlige tider. Forlaget Fremad. 216 sider, kr. 21,50.

Den kendte politiinspektørs erindringer spænder fra ungdomsårene før første verdenskrig til 70-årsdagen, da han trak sig tilbage fra etatens tjeneste. 43 års tjeneste i Københavns politi er fortalt med lune og sans for det humoristiske. Hans livsfilosofi er da også den, at i København ordnes de fleste sager nemmere med et smil end ved hjælp af politistav og magt.

Politiinspektør Einer Mellerup.

Der kom dog også tider, hvor staven måtte frem, og man får levende skildringer af Grønttorvsspektaklerne i 1918 og påskeurolighederne i 1920.

Alle de mange festlige lejligheder, som alle københavnere husker, besøg af fremmede landes overhoveder, konge-jubilæer og andre festdage, får man fortalt om, set fra en anden synsvinkel fra den anden side af afspærringerne.

Vi læser om præsident Relanders besøg og kommunistpropagandaen i Det kongelige Teater; og om sangerkrigen i samme teater, da publikum gav sig til at synge „Kong Christian“, som social-demokraterne ville afskaffe som nationalsang.

Det var små, man kan næsten sige hyggelige revolutioner, der blev taget i opløbet med københavnsk humør.

Den tyske besættelse satte en stopper for det hyggelige, og politiet fik vanskelige kår. I begyndelsen var politiets stilling uklar, og der måtte handles med stor diplomati for at undgå at tyskerne overtog politimyndigheden i landet. Efterhånden som tiden gik, blev stillingen dog klar og utvetydig, hvilket da også resulterede i politiets tilfangetagelse og deportation til Tyskland i september 1944.

Allerede i august samme år måtte politiinspektør Mellerup „gå under jorden“ og de følgende måneder tilbragte han som gæst på godset Eriks-holm.

Den 20. oktober blev han imidlertid anholdt i en villa i Vanløse, hvor han boede under falsk navn. Politiiinspektøren havnede — forsmædeligt nok — i Vestre fængsel, men blev senere overflyttet til Shellhuset. Frøslev blev næste station på rejsen og i bogen får man en indgående skildring af livet i Frøslevlejren. Skulle man endelig sidde indespærret, kunne det næppe være under bedre forhold end her. Frygten for at blive sendt over grænsen til tysk koncentrationslejr nagede dog alle, og heller ikke Mellerup undgik sin skæbne, men blev sammen med 7 andre „forbrydere“ sendt til Neuengamme.

Opholdet i Neuengamme var ret kort, men langt nok til at give et godt indblik i livet i en sådan lejr. Vi læser endnu en gang om de kendte ting fra denne pestbule, der dog på dette sene tidspunkt var under svenskernes opsigt. Man læser om den berømte nat, da danskerne rensede ud i stenbygningen, smed gamle madrasser og uhumskheder ud af vinduerne og vaskede og rensede det hele. Mon ikke det er et ret enestående „oprør“, som kun gik godt, fordi svenskerne havde opsyn med lejren.

Efter en lungebetændelse med høj feber blev politiinspektøren sendt til Frøslev igen og kom senere med svensk transport til Sverige, men blev frigivet i Frihavnen.

Efter nogle dages ophold „under jorden“, oplevede han at hejse flaget på politigården den 5. maj, medens tyske kugler susede om ørene på ham.

Fra fredelige og hyggelige tider gennem besættelsens farlige år og tilbage til normale tilstande — alt dette fortælles der om i bogen på en ligefrem, uimponeret og fornøjelig måde. Bogen, der er illustreret med mange billeder, må læses af alle, der interesserer sig for københavnerlivet i dette århundrede.

OLAV HOLST.